

Overweging 5 januari 2020

Op de middag van eerste kerstdag zijn hier in de kerk een kleine tweehonderd mensen geweest om naar de kerststal te komen kijken. Zoveel mensen voor de kerststal? zult u misschien zeggen. Inderdaad, de mensen stonden in de rij. Hetgeen trouwens niet onplezierig was want Xander Postma speelde al die tijd prachtige pianomuziek.

Ik vind het mooi om dit nu te memoreren, omdat er vele mensen bij waren die onze kerk niet kennen. Mensen van buiten zo gezegd. Eigenlijk past dit heel mooi bij het kerstverhaal waar ook vele bezoekers naar de kerststal kwamen voor het pasgeboren goddelijke kind. Zo ook in de lezingen van vanochtend.

Laten wij vanochtend eens stil staan bij de vraag wat de koningen uit het evangelie ons vandaag de dag te zeggen hebben.

Ik zou u kunnen vragen: Hoeveel koningen telt het verhaal eigenlijk? Wellicht is het verleidelijk om dan 3 te zeggen. Dat is niet zo gek. Want velen van ons zijn zo opgevoed dat we elk jaar rond 6 januari het feest van 3 koningen vieren. Het klinkt lekker vertrouwd om 3 koningen te zeggen. Maar in werkelijkheid waren het waarschijnlijk geen koningen, maar 3 wijzen uit het oosten, of 3 magiërs, dat is de term in de NBV.

Hoe dan ook, deze 3 heren spelen een sleutelrol in het geboorteverhaal van Jezus. Zij laten zien hoe groot de tegenstelling is tussen Jezus en koning Herodes. Zowel Jezus als koning Herodes worden in de verhalen koning genoemd, maar het verschil tussen deze 2 “koningen” kan niet groter zijn!

Koning Herodes is niets minder dan een machtswellusteling. Hij is er bovenal op uit zijn positie te behouden en doet daar alles voor, zonder enig mededogen. Als hij hoort van de geboorte van een nieuwe koning, ziet hij die onmiddellijk als een bedreiging voor zijn eigen positie. Best heel opmerkelijk, want de nieuwe koning is een pas geboren kind. Wij weten uit het evangelie dat koning Herodes kort daarna alle jonge jongens in Bethlehem heeft laten vermoorden. Onvoorstelbaar. Dit geeft aan hoe diep een koning kan zakken als die vooral uit is op het handhaven van zijn macht. Hij vindt dat belangrijker dan het welzijn van het volk. Wat voor koning is dat eigenlijk?

Van Jezus weten we dat hij nooit een koning wilde zijn die beantwoordt aan het standaard beeld van een koning. Hij gaf niet om status en een paleis, en wilde er juist zijn voor de zwakste en armste mensen van het volk. We hoorden dat zojuist in psalm 72, in de woorden van Huub Oosterhuis. We hoorden in de psalm ook:

Er zou een gezalfde komen op de rug van een ezeltje.

Dit beeld herkennen wij van de intocht van Jezus in Jeruzalem. Hij was duidelijk niet een koning die hoog en statig op zijn paard zat. Integendeel. Dat hij in een stal is geboren en daar de kraamvisite ontvangt past helemaal bij zijn koningschap. Hij woonde allesbehalve in een paleis. Iedereen kon hem daar in die stal opzoeken. In de lezing vandaag zijn het voornamelijk bezoekers, want de geschenken liegen er niet om. Goud, wierook en mirre waren enorme kostbaarheden. Maar ook eenvoudige herders, die hun kuddes hielden in de velden rond Bethlehem, waren welkom in de stal. Juist de grote verscheidenheid van bezoekers laat zien dat Jezus een koning was voor arm én rijk, maar ook een koning voor vele volkeren, over landsgrenzen heen. Een koningschap zonder grens!

Wat ook opmerkelijk is in het leven van Jezus is het contrast tussen geven en ontvangen. In dit verhaal ontvangt Jezus geschenken, zelfs hele dure geschenken. Wat wij weten van de rest van zijn leven, is dat Jezus juist anderen iets gééft. Hij brengt genezing, of hij geeft les, of hij geeft aandacht, net wat iemand nodig heeft. Het enige dat hij terug vraagt is vertrouwen en loyaliteit. Geen geld, geen cadeaus. Dat Jezus bij zijn geboorte mirre ontvangt, wordt door sommigen gezien als een vooruitwijzing naar zijn lijden. Ik kan daar wel inkomen. Als Hij van het kruis wordt gehaald, wordt hij gebalsemd, ook met mirre, en niet te zuinig ook. Pas dan mag hij weer royaal ontvangen, passend bij een koning.

In zijn hele leven was Jezus iemand die anderen iets gaf. Hij ging ook altijd naar mensen toe, in de tempel, of bij de waterput, en ook vaak naar mensen thuis. U kent daar vast wel vele verhalen van. De kraamvisites in de stal zijn de enige keren dat mensen bij hem “thuis” komen. Ook dit is anders dan bij een stereotype koning, die veelal thuis is en daar mensen ontvangt. Jezus is iemand die zich graag en veel tussen de mensen begeeft,

Want dáár moet het gebeuren: tussen de mensen. Dat is de plaats van het koninkrijk van God. Het koninkrijk van God is geen paleis waar een koning resideert. Het koninkrijk van God is ook niet in de hemel. Het koninkrijk van God bestaat uit al die plaatsen waar elke dag mensen met liefde en aandacht naar elkaar omkijken en in vrede leven.

Het is dit koningschap dat een van de magiërs wilde bevestigen met het kado van goud. Hebben de andere geschenken dan ook een symbolische waarde? Het kado van wierook kunnen we zien als de bevestiging van het goddelijke in hem. En de mirre, waar we het al even over hadden, wil ons zeggen dat hij de gezalfde was. In het Hebreeuws of Grieks wordt de gezalfde de Messias of de Christus genoemd. Met de mirre kon zijn lichaam gezalfd worden vlak na zijn geboorte. Wat een prachtig geschenk!

Wie weet willen de gevers van de geschenken, de 3 magiërs, ons ook wel zeggen dat afstanden niet tellen als het gaat om het koninkrijk van God. Dit koninkrijk, waar mensen omzien naar elkaar in de geest van Jezus Messias, past overal in de wereld. Ook hier in Bennekom, Ede, Wageningen en omgeving.

Wellicht heeft u thuis in de woonkamer een kerstboom staan met een kerststal ernaast. Laten we dan thuis als we straks de 3 koningen weer in een doos gaan opbergen, nog eens stil staan bij het de betekenis van het koninkrijk van God in onze eigen omgeving.

Laten we dan nu bij onszelf overdenken wat voor volgeling van Jezus, de Gezalfde, wij willen zijn.
Amen.